

“ใช้เฉพาะในราชการ ไม่เป็นสิ่งพึงเปิดเผย”

บันทึก

เรื่อง พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดซื้อที่ดิน ฯ พ.ศ. ๒๔๗๒

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหารได้มีหนังสือที่ ๘๖๐๔/๒๕๐๐ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๐๐ แจ้งว่า สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์มีกรรมสิทธิ์ที่ดินแปลงหนึ่ง โดยรับซื้อไว้เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๗ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดซื้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นเพื่อตัดและขยายถนนจากถนนจักรเพชรไปถึงคลองผดุงกรุงเกษม ที่ดินแปลงนี้อยู่ในแนวเขตตามพระราชกฤษฎีกานี้ ในปี พ.ศ. ๒๔๗๗ มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๔๗๗ ออกใช้บังคับ ความในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ยกเลิกบทบัญญัติในกฎหมายอื่นใดซึ่งแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ และความในพระราชบัญญัตินี้มาตรา ๖, ๘, ๑๐, ๓๒ ว่า เมื่อรัฐบาลยังไม่ได้สำรวจที่ให้แก่เอกชนจะได้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตลบบ้างหนึ่งและนับตั้งแต่วันโฆษณาพระราชบัญญัติเวนคืนให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ต้องเวนคืนตกเป็นของเจ้าหน้าที่ แต่เจ้าหน้าที่มีสิทธิจะเข้าครอบครองได้ต่อเมื่อได้ใช้เงินหรือวางเงินค่าทำขวัญแล้ว และถ้าภายในห้าปี นับแต่วันประกาศใช้พระราชบัญญัติเวนคืน ปรากฏว่าทรัพย์สินทั้งหมดหรือส่วนหนึ่งส่วนใดยังมิได้เคยใช้หรือกำลังใช้ เมื่อคืนเงินค่าทำขวัญแล้ว เจ้าของเดิมหรือทายาทหรือผู้รับโอนมีสิทธิเรียกทรัพย์สินคืนได้ภายในหนึ่งปี ต่อมาเมื่อมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๔๙๗ ออกมาใช้บังคับ ซึ่งมีหลักการคล้ายพระราชบัญญัติปี พ.ศ. ๒๔๗๗ แต่ไม่มีบทบัญญัติว่าถ้าทรัพย์สินทั้งหมดหรือส่วนหนึ่งส่วนใดยังมิได้เคยใช้หรือกำลังใช้ เจ้าของหรือทายาทหรือผู้รับโอนจะมีสิทธิเรียกทรัพย์สินคืนได้ เช่น พระราชบัญญัติ ปี พ.ศ. ๒๔๗๗ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์มีความสงสัยในปัญหาข้อกฎหมาย กล่าวคือ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดซื้อที่ดินเพื่อตัดและขยายถนน พ.ศ. ๒๔๗๒ ดังกล่าวแล้วข้างต้น จะถูกยกเลิกไปโดยพระราชบัญญัติเวนคืน ๒๔๗๗ และ ๒๔๙๗ หรือไม่ และถ้าถูกยกเลิกไปแล้ว ตามที่พระราชกฤษฎีกา ๒๔๗๒ ให้ที่ดินอยู่ในเขตตัดถนนตกเป็นของรัฐบาลนับแต่วันประกาศพระราชกฤษฎีกา แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ยังมิได้เข้ายึดถือปกครองจัดทำถนนและก็ยังมิได้เรียกให้เจ้าของที่ดินไปตกลงกำหนดราคาหรือค่าทดแทนตราบเท่าจนทุกวันนี้ ที่ดินแปลงนี้ก็จะต้องตกกลับคืนมาเป็นกรรมสิทธิ์ของเจ้าของตามเดิม เมื่อพิจารณาแล้ว พระราชกฤษฎีกา ปี พ.ศ. ๒๔๗๒ น่าจะถูกยกเลิกไปเพราะมีกฎหมายบัญญัติวิธีการเวนคืนขึ้นใหม่ตามพระราชบัญญัติเวนคืน พ.ศ. ๒๔๗๗ ซึ่งให้เจ้าของที่ดินมีสิทธิเรียกคืนที่ดินที่ถูกเวนคืนมาได้เมื่อยังมิได้เคยใช้หรือกำลังใช้ประโยชน์อยู่ ทั้งการปฏิบัติตาม

พระราชกฤษฎีกา ปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ก็ยังมีได้กระทำให้เสร็จลุล่วงไป กล่าวคือ เจ้าพนักงานยังมีได้ ตัดถนนและเรียกให้เจ้าของที่ดินไปตกลงกำหนดค่าทดแทน และยังไม่ได้จ่ายค่าทดแทนให้ด้วย

สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณา ในปัญหาข้อกฎหมาย ๓ ข้อ คือ

๑. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดซื้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์อย่างอื่น เพื่อตัด และขยายถนนจากถนนจักรเพชรไปถึงคลองผดุงกรุงเกษม พ.ศ. ๒๔๗๒ ถูกยกเลิกไปโดย พระราชบัญญัติเวนคืน พ.ศ. ๒๔๗๗, ๒๔๙๗ หรือไม่

๒. ที่ดินของสำนักงานทรัพย์สิน ๑ แห่งแปลง ซึ่งอยู่ในเขตตัดถนนตามพระราช กฤษฎีกานี้ แต่เจ้าพนักงานยังไม่ได้ทำการตัดถนนและจ่ายค่าทดแทนให้และสำนักงานทรัพย์สิน ๑ ก็ยังคงจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินแปลงนี้อยู่ที่นั่น ที่ดินแปลงนี้ในปัจจุบันนี้ยังคงเป็นกรรมสิทธิ์ของ สำนักงานทรัพย์สิน ๑ อยู่หรือประการใด

๓. พระราชกฤษฎีกากับพระราชบัญญัติในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์มีความ แตกต่างกันอย่างไรร เพราะตามที่สังเกตดูในสมัยนั้นออกเป็นพระราชกฤษฎีกาก็มี ออกเป็น พระราชบัญญัติก็มี

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๓) ได้พิจารณาปัญหานี้ แล้ว ขอเสนอความเห็นดังต่อไปนี้

สำหรับปัญหาในข้อ ๑ ที่ว่า พระราชกฤษฎีกาปี ๒๔๗๒ จะถูกยกเลิกไปโดย พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๔๗๗ หรือไม่นั้น ตามมาตรา ๓ วรรค ๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืน พ.ศ. ๒๔๗๗ ให้ยกเลิกบทบัญญัติในกฎหมายอื่นใดซึ่ง แแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ และตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืน อสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๔๙๗ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๔๗๗ พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๐ และ พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๙๕ ส่วนข้อความตาม มาตรา ๒ แห่งพระราชกฤษฎีกาปี ๒๔๗๒ ซึ่งมีว่า “ตั้งแต่วันที่ได้ออกประกาศพระราชกฤษฎีกานี้ เป็นต้นไป ให้กรรมสิทธิ์ที่ดินดังระบุไว้ในมาตรา ๑ กลับคืนมาเป็นของรัฐบาล.....” นั้น แสดงให้ เห็นโดยชัดแจ้งว่าที่ดินดังระบุขึ้นเป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐบาล เป็นเรื่องที่เสร็จเด็ดขาดไปแล้ว ไม่ใช่ เรื่องที่ว่าพระราชกฤษฎีกานั้นจะขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืน ปี พ.ศ. ๒๔๗๗ หรือ ๒๔๙๗ จึงเห็นได้ว่าพระราชกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๔๗๒ หาได้ถูกยกเลิกไปโดยพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการเวนคืน ๑ พ.ศ. ๒๔๗๗ หรือ พ.ศ. ๒๔๙๗ ไม่

สำหรับปัญหาในข้อ ๒ ที่ว่า ที่ดินแปลงนี้ในปัจจุบันนี้ยังคงเป็นกรรมสิทธิ์ของ สำนักงานทรัพย์สิน ๑ อยู่ หรือประการใดนั้น เห็นว่าเมื่อตามมาตรา ๒ ของพระราชกฤษฎีกาปี พ.ศ. ๒๔๗๒ มีข้อความชัดแจ้งให้กรรมสิทธิ์ที่ดินนั้นกลับคืนมาเป็นของรัฐบาลและไม่ปรากฏว่ามี บทกฎหมายใดมาเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้นแต่ประการใด เช่นนี้ ที่ดินนั้นก็ยังคงเป็น กรรมสิทธิ์ของรัฐบาลอยู่ หาใช่เป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงานทรัพย์สิน ๑ ไม่

สำหรับปัญหาในข้อ ๓ ที่ว่าพระราชกฤษฎีกากับพระราชบัญญัติในสมัย
สมบูรณาญาสิทธิราชย์มีความแตกต่างกันอย่างไรนั้น สำหรับปัญหาเรื่องนี้คณะกรรมการกฤษฎีกา
เห็นว่าพระราชกฤษฎีกาปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ซึ่งออกในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้นมีผลเท่ากับ
พระราชบัญญัติเหมือนกัน

(นายหยุด แสงอุทัย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๐๐